МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра теорії та історії держави і права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРОФЕСІЙНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРАВНИКА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Право»

Спеціальність D8 Право

Галузь знань D Бізнес, адміністрування та право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ - 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Професійна відповідальність правника
Викладач (-і)	Шинкарук Ярослав Іванович, к.ю.н., професор кафедри кафедри теорії та історії держави і права зарубіжних країн; Остап'як Микола Михайлович, викладач кафедри кафедри теорії та історії держави і права зарубіжних країн.
Контактний телефон викладача	Шинкарук Ярослав Іванович - 0673433307 Остап'як Микола Михайлович - 0979825043
E-mail викладача	Шинкарук Ярослав Іванович yaroslav.shynkaruk@pnu.edu.ua Остап'як Микола Михайлович mykola.ostapiak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, *розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри* https://kttidip.cnu.edu.ua/ Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів та змісту індивідуальних науково-дослідних завдань.

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сутність, сукупність професійних етичних норм та моральна етика правника в різних галузях діяльності.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Природа правничої професії та юридичної деонтології.
2. Професійна етика та відповідальність правників.
3. Приватне життя та суспільна діяльність правника.

Професійна відповідальність правника формує у студентів правову та етичну свідомість на основі вивчених ними етичних правил, стандартів, принципів правника механізмів їх дисциплінарної відповідальності.

Основними джерелами цієї галузі виступають Конституція України, конституційні, законодавчі та нормативно-правові акти держав, Етичні правила правників, Бангалорські принципи поведінки суддів, Європейська хартія про закон «Про статус суддів», Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів, Кодекс суддівської етики, Правила професійної етики нотаріусів України, Рекомендація № R (2000) 21 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам про свободу професійної діяльності адвокатів, ухвалена Комітетом Міністрів Ради Європи на 727 засіданні заступників міністрів від 25 жовтня 2000 р., 11. Рекомендація CM/Rec (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки: ухвал. Комітетом Міністрів Ради Європи на 1098 засіданні заступників міністрів від 17 листопада 2010 р.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою є формування уявлення у молодих юристів про професійні та етичні стандарти правників, їхньої відповідальності; підготовка майбутніх професіоналів з високими моральними цінностями; розвитку світогляду відносно систем цінностей правничої професії; розуміння ролі правника в дотриманні верховенства права та розбудови демократичного та громадянського суспільства і держави в цілому.

Основними цілями вивчення дисципліни «Професійна відповідальність правника» є вивчення професійно-етичних правил поведінки правника в залежності від спеціалізації та діяльності правника, характеристика основних моральних цінностей, характеристик, якими повинен володіти правник, механізми дотримання професійно-етичних норм, процедури притягнення до відповідальності правника та способи захисту, оскарження у дисциплінарних провадженнях.

4. Результати навчання (компетентності)

Відповідно до вимог освітньої програми студенти повинні:

знати :

- ✓ аспекти етичної поведінки правника,
- ✓ професійні стандарти правничої відповідальності,
- ✓ організаційно-правові елементи діяльності правника в сучасних умовах,
- ✓ роль правника в суспільстві та розбудови демократичної держави,
- ✓ права людини та професійні обов'язки правника,
- ✓ особливості відповідальності правника.

вміти :

- ✓ охарактеризувати цінності правничої професії;
- ✓ розвивати та утверджувати етичні стандарти правника;
- ✓ оцінювати міжнародні та національні практики професійної діяльності правника;
- ✓ забезпечувати професійну таємницю правника;
- ✓ розуміти та застосовувати на практиці механізми притягнення правників до відповідальності;
- ✓ застосовувати алгоритми правового захисту, процедури оскарження правників під час притягнення їх до відповідальності;
- ✓ виявляти конфлікт інтересів;
- ✓ розуміти етичні засади правника під час комунікації в мережі Інтернет та ЗМІ.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	8
семінарські заняття / практичні / лабораторні	8
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	D8 Право	1	Нормативна навчальна дисципліна

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Змістовий модуль І. Природа правничої професії та юридичної деонтології.			
Тема № 1. Загальна характеристика правничої професії			6
Тема № 2. Правові стандарти правничої професії			6
Тема № 3. Загальні етичні вимоги правника	2		6
Змістовий модуль ІІ. Професійна етика та відповідальність правників			
Тема № 4. Професійна етика судді			10
Тема № 5. Професійна етика адвоката			10
Тема №6. Професійна етика прокурора	2	2	6
Тема №7. Професійна етика нотаріуса	2	2	6

Тема №8. Професійна етика науковця-правника			10
Змістовий модуль ІІІ. Приватне життя та суспільна діяльність правника			
Тема № 9. Професійна етика представників юридичних професій у приватному житті		2	6
Тема № 10. Правнича професія у сучасному суспільстві.	2	2	6
ЗАГ.:	8	8	74

6. Система оцінювання навчальної дисципліни	
Загальна система оцінювання курсу	Визначається Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, введеним в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309. https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi- osvity.pdf, а також Методичними рекомендаціями до порядку оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті (далі - МРПОУ),затвердженими Вченою радою навчально- наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол №13 від 27 червня 2024 року) https://law.pnu.edu.ua/wp content/uploads/sites/100/2024/11/metodychni-rekomendatsii-pro-poriadok-otsiniuvannia-uspishnosti.pdf
Вимоги до письмової роботи	Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове виконання всіма студентами письмової домашньої контрольної роботи. Кожен студент відповідної навчальної групи виконує домашню контрольну роботу за індивідуальним варіантом відповідно до порядкового номера цього студента за списком в навчальних журналах академгрупи. Максимальна оцінка роботи – 30 балів. Завдання та вимоги до виконання контрольної містяться в Методичних вказівках і завданнях для самостійної роботи студентів заочної форми навчання, які знаходяться на кафедрі та розміщені на сайті кафедри https://kttidip.pnu.edu.ua/
Семінарські заняття	Завдання для семінарських занять визначені у методичних вказівках, що розміщені на сайті кафедри https://kttidip.pnu.edu.ua/denna-forma-5/, а також в системі дистанційного навчання. Максимальна кількість балів за семінарські заняття –25 (пп. 2.4.2.1 МРПОУ).
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається до підсумкового контролю за умови виконання всіх видів робіт, передбачених навчальною програмою. Наявність хоча б одного пропущеного і невідпрацьованого семінарського заняття є підставою для недопуску (пп. 3.2.2 МРПОУ). Здобувач не допускається підсумкового контролю, якщо впродовж семестру він набрав за всі види робіт менше 25 балів (пп. 3.2.3 МРПОУ).
7. Політика навчальної дисципліни	

Письмові роботи: Планується виконання студентами обов'язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: обов'язкової письмової контрольної роботи, письмових самостійних робіт за темами, винесеними на самостійне опрацювання (перелік питань міститься в Методичних вказівках і завданнях для підготовки до семінарських занять та з самостійної роботи), письмових експрес-опитувань на семінарських заняттях тощо, а також додаткових письмових індивідуальних завдань (за вибором студента) – ***Методичні вказівки розміщені на сайті кафедри*** https://kttidip.pnu.edu.ua/методичні матеріали / Зміст питань, форма та структура завдань та інструкції щодо виконання обов'язкових (письмових модульних контрольних робіт) та додаткових письмових робіт визначаються викладачем, що проводить семінарські заняття, за погодженням з викладачем, що проводить лекційні заняття (Розділ 3 МРПОУ). За бажанням (для отримання додаткових балів) студенти можуть виконувати індивідуальні завдання (пп. 3.1.4.1-3.1.4.3 МРПОУ). Академічна доброчесність: Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» Нова редакція Положення про запобігання академічному плагіату (pnu.edu.ua). Реагування на порушення академічної доброчесності здійснюється відповідно до встановлених процедур	https://efund. protsedura_8 Відв Відв відвідають л Проп 3.1.2 МРПО дня пропус перевищує відповідно д семестровог Неф Пита Положенням Прикарпатсь https://efund. vyznannia-re natsionalnom

8. Рекомендована література

1. Бабенко А.М., Борисова О.О. Юридична деонтологія: навч. посіб. – Одеса: ОДУВС, 2022. – 176 с.
2. Бакаянова Н. В. Чесність та добропорядна репутація адвоката. Вісник Одеської адвокатури: спец. вип. 2019. С. 5–11.
3. Барабаш ТО Актуальні питання адвокатської етики та відповідальності за її порушення. Проблеми законності. 2019. Вип. 145. С. 205–214.
4. Бойко Г. В. Деякі проблемні питання застосування дисциплінарною палатою Правил адвокатської етики при використанні адвокатом мережі Інтернет. Вісник Одеської адвокатури. Спец. вип.: Адвокатська етика. 2019. С. 14–16.
5. Заборовський В.В. Правовий статус адвоката в умовах становлення незалежної адвокатури України : монографія. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2017.
6. Іваницький С.О. Теоретичні основи організації адвокатури в Україні: принципи та система: монографія. К. : Інтерсервіс, 2017.
7. Колєснік Т. В. Особливості притягнення до дисциплінарної відповідальності адвокатів. Право і суспільство. 2019. С. 54–59.
8. Канавець Р.С. Професійна етика юриста. Навч. посібн. К. : Алерта, 2017. 148 с.
9. Люльчук Н. М. Договір про надання правничої допомоги у
10. механізмі реалізації права людини на правову допомогу. «Visegrad Journal on Human Rights». Випуск № 2. С. 58–64.
11. Незалежність і дисциплінарна відповідальність суддів : міжнародні стандарти й національна практика : монографія / Н. Антонюк, О. Верба-Сидор,Т. Пашук, С. Рабінович. Вид. 2-ге. К. : Алерта, 2021. 248 с.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних посібниках:

1. Професійна відповідальність правника: Методичні вказівки для студентів заочної форми навчання Навчально-наукового юридичного інституту з питань підготовки семінарських занять / Я. І. Шинкарук; Навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. – Івано-Франківськ, 2022. – 16 с.
2. Професійна відповідальність правника: Методичні вказівки для студентів заочної форми навчання Навчально-наукового юридичного інституту з питань підготовки та контролю самостійної роботи / Я. І. Шинкарук; Навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського університету імені Василя Стефаника. – Івано-Франківськ, 2022. – 66 с.

https://kttidip.pnu.edu.ua/

Викладач_____проф. Я.І. Шинкарук